

Sognepræst Susanne Møller Olsens tale til Niels Østen Ullman 17. april 2026

Vi er samlet for at tage afsked med Niels Østen Ullman her under Vor Frelzers Kirkes stjernebesatte hvælvinger. Her i rummet, tvinges vores øjne op af selve arkitekturen og deroppe højt under hvælvingerne, ser vi et orkester af engle spille på forskellige instrumenter- også violiner/ fioler. For musikken er et guddommeligt sprog, som åbner menneskers hjerter til en verden af skønhed og styrke. Musikken skaber en forbindelse mellem det himmelske og det jordiske. Det havde Niels en særlig sans for at begribe- og en evne til at leve ud af på sin helt egen måde. Han var spillemand og når han satte buen på strengene, var det "Himmelstrøg"- sådan som han også kaldte sin musikundervisning for Folkets hus spillefolk. I dag spilles der himmelstrøg for Niels. Et helt enestående originalt menneske som efterlader sig et tomrum her på jorden, hvor han både som familie og ven har sat spor. Tid og til nærvær. De to begreber hang sammen for Niels på en måde som, som jeg har forstået det, definerede hele hans måde at være i verden på. Der var evighed i Niels tidsperspektiv og derfor kunne han ikke skynde sig med noget. Han har lært jer alle om langsomhedens æstetik, om tålmodighed, ikke fordi han ønskede at lære jer om det, men fordi man var nødt til at omfavne den side af Niels hvis man ville være sammen med ham, og det ville I gerne. Jeg har fået så mange fine og kærlige ord om Niels, alle handler de om hvordan han så mennesker, og lyttede til dem. Hans dybe røst, hans store skikkelse, som altid have tid til at stoppe op. hans store intelligens, hans humor og helt særlige sproglige finurligheder- alt det savner I nu. Men alt det han har vist jer- vil være som den musik han skabte- det lever rundt om jer og i jer. I vil bære den med jer i hjertet gennem livet. Niels blev født d.26.september 1937 han voksede op i Smøl ved Broager. Hans mor Ellen, som var lærer, havde år forinden mødt Niels far, Lechard Elis Ullmann, som var svensk præst, men havde forladt præstegerningen i Sverige for at gå på kunstakademiet i Danmark. Da han mødte Ellen, havde han en datter fra sit første ægteskab; Harriet – som gennem livet var Niels halvstoresøster og som med sine tre børn, bragte ham hele den svenske side af sin familie, som han holdt så meget af. Lars, som familien mistede i 2025, hans hustru Anna, og døtrene Gerda og Ebba, som altid har værdsat deres farmors yngre bror og som også er her i dag for at sige farvel. Ebba har spillet violin/fiol sammen med Niels mange gange, til stor glæde. Niels viderebragte sine smukke og billedrige fortolkninger af musikken, når han fortalte om det han så for sig. Der findes en fortælling om Niels fra han var ganske lille, som handler om hvordan han hørte vandet i bækkene i Dalsland som musik; "Mor hør, bækken den spiller en melodi- og herovre spiller den en anden melodi". Niels mor Ellen var den som åbnede musikkens verden for ham, de spillede violin sammen- indtil Ellens død. Jeg har fået lov til at læse en smuk beretning fra Juleløses Jul på Christiania i 1976, hvor Ellen var inviteret her til Christianshavn for at holde jul hos Niels, men de blev inviteret over for at spille for de mange hundrede gæster og det var en stor og rørende oplevelse, det var vist den første Juleløses Jul på Christiania. Niels var med i kredsen omkring Solvognen og den ikoniske julemandshær i 1974, hvor han sammen med 48 andre julemænd blev arresteret i den aktion, som siden er gået over i den danske kulturkanon. Niels har boet i huset i Wildersgade, formodentlig siden midten af 1970-erne, hvor en del huse på Christianshavn blev slum stormet, som det hed, Niels var ikke slumstormer, han fulgte, som en sagde, med huset. Og var den som havde boet der længst. Niels blev i sin tid student med årgangens næsthøjeste snit, han læste fysik på Københavns Universitet og var også her udfordret af sit forhold til tid, som var hans akilleshæl. Han blev magister i teoretisk fysik efter en hel del år, og har undervist private elever. Niels sov ikke meget og derfor kunne man ofte møde Niels i en sen aften eller nattetime, på cykel, på vej hjem fra byens sidst åbne indkøbssted, eller måske blot ude på en cykeltur. Hans tids- og døgnrytmer var hans helt egne. Flere af jer har lært Niels at kende fordi I har boet dør om dør, eller vindue mod vindue og det har betydet nært venskab, omsorg og en kæmpe berigelse at møde et menneske, som i den grad var sig selv, og gjorde det som få mennesker kan finde ud af, at lade tiden slå over på pause og lade evigheden forme tiden, når man er i en

samtale. Niels har spillet fast med Folkets Hus spillefolk. Han havde et rigt repertoire af Västerdala melodier og var fast gæst på Kalle Almlöfs Kurser. Han har også spillet klassisk med "Fløjtekvartetten" og Emmerik, men folkemusikken stod ham nær. Han har spillet langs kanalen sammen med Ole ved de årlige loppemarkeder og Niels har også spillet her i kirkerummet ved en Natkirke d. 17. januar 2025. Koncerten var en stor glæde både for ham og for menigheden, som også bestod af familie og venner, gamle og nye relationer. Ingen kan fortælle den fulde historie om et andet menneskes liv, det kan kun Gud. Gennem Niels liv løber en fortælling om et særligt menneske, i ordet fineste forstand. Han stræbte ikke efter at være original - Han var det.

Og det er ikke altid det nemmeste i en verden som dyrker det tidseffektive og strømlinede- Niels kom på den måde til indirekte at give alt det en værdi, som vi ofte i skyndingen overser. Han læste mennesker og noder og hørte de undertoner, som ikke er så mange forundt. En pakke sendt over på et "tovligværk". En stærk og hjælpende hånd i en skrøbelig tid. En spillemand med himmelstrøg på sin bue, har sat spor som I hver især taget med jer videre ind i det liv som nu skal leves uden ham mellem jer. Vi er i tiden efter påske, der hvor Guds viser os en vej- og tegner et vejmærke, at gå efter- med en tom grav. Den står som et billede på at evigheden har manifesteret sig og ændret vores livshorisont for altid. Jeg læste indledningsvis om hvordan kvinderne kommer til den tomme grav påskemorgen- de bliver bange- men derefter beroligede af en engels ord. "Han er gået foran jer – I skal se ham igen!" Vi har fået lov til at tro at Jesu død og opstandelse også skal blive vores. I sangen "Spelmanen" som synges senere i dag, lyder det "men selv i døden vil jeg følge jer med sang, og jeg vil dø, og jeg vil spille til opstandelse engang" I den tro og med ordene fra salme 139, vil vi lægge Niels i Guds hænder. "Så er mørket ikke mørke for dig Mørket er som lyset" Fred være med Niels Østen Ullman! Fred være med os alle!